

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.693/2018/3.

A tanács tagjai: dr. Szabó Klára a tanács elnöke, dr. Magosi Szilvia előadó bíró, dr. Parlagi Mátyás bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Berczi Ügyvédi Iroda

Az I. rendű alperes:

Az I. rendű alperes képviselője: Havasi Ügyvédi Iroda

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Pf.II.20.080/2018/7/I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Tatabányai Törvényszék 13.P.20.687/2016/26.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését - a perköltségre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az I. rendű alperes marasztalásának összegét 61.089.576 (hatvanegymillió-nyolcvankilencezer-ötszázhetvenhat) forintra, valamint 2014. október 29-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatára felemeli.

- Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 5.666.687 (ötmillió-hatszázhatvanhatezer-hatszáznyolcvanhét) forint együttes első- és másodfokú eljárási költséget, valamint 3.280.975 (hárommillió-kétszáznyolcvanezer-kilencszázhetvenöt) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az a-i 0123/1, a b-i helyrajzi számú ingatlanok tulajdonosa az I. rendű alperes, haszonélvezője a perben nem álló Kft., tényleges használója - a 2009. július 31-én kelt, 2016. augusztus 31-ig terjedő határozott időre létrejött - haszonbérleti szerződés alapján a felperes volt.
- [2] A földterületeken a 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 108. § (1) és (3) bekezdése alapján az Kft. haszonélvezeti

joga 2014. május 1. napjával, a földhaszonbérleti szerződés alapján a területek használatára vonatkozó felperesi jogosultság pedig 2014. szeptember 1. napjával megszűnt.

- [3] A területeken a felperes 2014. évben takarmánykukoricát termesztett. Az I. rendű alperes 2014. szeptember 26-án önhatalmúlag birtokba vette az ingatlanokat, és a kukorica egy részét lesilózta, másik részét október végéig szemes termésként aratta le, a terményt elszállította, felhasználta, a felperessel nem számolt el. A teljes területet tekintve a szemes kukorica betakarításkori értéke 68.008.216 forint volt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdésére, illetve 125. § (2) bekezdésére alapított módosított keresetében 61.089.576 forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni egyetemlegesen az I. és II. rendű alpereseket.
- [5] Az elsőfokú bíróság keresetnek helyt adó ítéletét a Győri Ítéltábla a Pf.II.20.133/2016/4-I. számú részítéletével részben megváltoztatta, és a II. rendű alperes vonatkozásában a keresetet elutasította, az elsőfokú ítélet I. rendű alperes marasztalására vonatkozó rendelkezését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [6] A megismételt eljárásban a felperes a keresetét változatlanul fenntartotta. Arra hivatkozott, hogy a régi Ptk. 125. § (2) bekezdése alapján a termény elsősorban természetben illetve volna meg, a munka gyümölcse ugyanis azé, aki azt létrehozta és viselte a termelés kockázatát. A lábon álló termés kizárólag az ő munkájának eredményeként jött létre, emiatt - a régi Ptk. 4. § (1) bekezdése alapján fennálló együttműködési kötelezettsége folytán - az I. rendű alperesnek túrníe kellett volna, hogy a szemes kukoricát betakaríthassa. Az I. rendű alperes azonban jogellenesen járt el, a betakarítással és az elszámolással kapcsolatosan semmilyen együttműködést nem tanúsított. Az általa indított birtokvédelmi eljárás alatt önkényesen birtokba vette a területet. A betakarítás módját és idejét is úgy választotta meg, hogy a termény természetben történő kiszolgáltatását ellehetetlenítse. A felperes álláspontja szerint a terményt megszüntető magatartás jogellenessége folytán az elszámolási igénye kártérítési igényné változott át. A mezei leltár csak a máshonnan meg nem térülő költségének becsült értékét adja meg, ugyanakkor a hivatkozott jogszabály a munkája és a költsége megtérülését a termény kiadásával biztosítja.
- [7] Az I. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta a magatartása jogellenességét, a lábon álló termény

felperes által állított és a perben kirendelt szakértő által megállapított értékét, valamint a kapcsolódó felperesi termelési költségek mértékét. Arra hivatkozott, hogy a 2014. augusztus 28-i és szeptember 2-i leveleiben eredménytelenül hívta fel - elszámolás mellett - a felperest a területek birtokba adására. A birtokba lépése törvényi felhatalmazáson, a mező és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 108. § (1) és (3) bekezdésén alapult. Jogellenes magatartás hiányában nincs helye a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:531. §-a szerinti általános kártérítés alkalmazásának. A régi Ptk. 125. § (2) bekezdése szerint terheli elszámolási kötelezettség, amely alapján köteles lenne megfizetni a kukorica 2014. szeptember 1-jén fennálló zöldleltári értékét, azonban tényleges költségei felmerültét a felperes nem igazolta. A gazdálkodási napló adatai hiányában az igazságügyi szakértő számítása csupán - plusz-mínusz 10%-os eltérést megengedő - költségbecslésnek tekinthető.

Az első- és másodfokú ítélet

- [8] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest (helyesen I. rendű alperest) 36.977.583 forint és járulékai megfizetésére. Egyebekben a keresetet elutasította, és megállapította, hogy a peres felek költségeiket maguk viselik. Rendelkezett arról, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követően az ítéletet további intézkedés céljából megküldi a civil szervezetek nyilvántartását vezető bíróságnak.
- [9] Az indokolásában kifejtettek szerint a jogvitát a Ptk. 5:50. § (2) bekezdése és a jogalap nélküli gazdagodás szabályai [Ptk. 6:579. § (1) bekezdés, 6:580. §] alapján bírálta el arra figyelemmel, hogy a peres felek között nem állt fenn korábban jogviszony, az csupán 2014. szeptember 1-jén keletkezett, amely napon a Fétv. 108. § (3) bekezdése értelmében megszűnt a felperes joga a perbeli területek használatára. Nem találta alaposnak a felperes által elsődlegesen a régi Ptk. 339. §-ában megjelölt kártérítési igényt. Rámutatott arra, hogy az I. rendű alperes jogosult volt 2014. szeptember 1-jével az ingatlan birtokába lépni, a felperes köteles lett volna önként is birtokba bocsátani. Az I. rendű alperest nem terhelte a kereset szerinti együttműködési kötelezettség arra vonatkozóan, hogy a termést a felperes takaríthassa be. Kártérítési igényt az sem alapoz meg, hogy az I. rendű alperes - a felperes terveitől eltérően - nem szemes kukoricaként takarította be a terményt. A kukorica természetbeni kiadása lehetetlenült, de a felperesnek ez nem okozott kárt, az elszámolást - a betakarítás módjától függetlenül - a szemes takarmány, illetve annak értéke alapul vételével kell elvégezni.
- [10] A másodfokú bíróság iránymutatása alapján az elsőfokú bíróság abból

indult ki, hogy a felek elszámolására irányadó jogszabályi rendelkezés kettős felső korlátot határoz meg. A felperes legfeljebb a termény értéke erejéig kérhet megtérítést, azon belül is olyan arányban, amilyen arányú a teljes termelési költségen belül a munkája és költsége. Ugyanakkor az elszámolási kötelezettség másik korlátja a felperes költségeinek és munkájának értéke. Amennyiben a felperes költségei nem érik el a fenti arány szerint számított terményértéket - azaz a keletkezett vagyoni előny nagyobb, mint a ráfordítás -, úgy csak a felperes költségei erejéig kerülhet sor a megtérítésre, mert ennyiben jut az I. rendű alperes az ő rovására vagyoni előnyhöz.

- [11] Az elsőfokú bíróság a perben kirendelt igazságügyi szakértő kiegészített szakértői véleményét - a hiányos termelési bizonylatok mellett is - az ítélet alapjául szolgáló aggálytalan szakértői véleményként fogadta el. A jogvitára alkalmazandó jogszabályok alapján a felperes „költséget duplázó” álláspontját nem tartotta helytállónak.
- [12] Fellebbezésében a felperes a marasztalási összeg felemelését, az alperes a leszállítását kérte. A másodfokú bíróság ítéletével részben megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, az I. rendű alperest terhelő marasztalás tőkeösszegét 33.279.824 forintra leszállította. Mellőzte az elsőfokú perköltség viselésére vonatkozó rendelkezést, a felperest 1.507.215 forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte. Mellőzte az elsőfokú ítélet megküldését a civil szervezetek nyilvántartását vezető bíróságnak. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Megállapította, hogy a másodfokú eljárásban felmerült perköltségeiket a peres felek maguk viselik.
- [13] Az indokolásában az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a következőkkel helyesbítette és egészítette ki: a felperes oldalán a kukoricatermeléssel összefüggésben felmerült minimális költség - 10%-os hibalehetőség figyelembevételével - 33.279.823 forint; az I. rendű alperes a kukorica meg nem állapítható részét silózással, a fennmaradó részét szemes takarmányként takarította be. Az EUB a C-52/16. és C-113/16. összevont ügyszámú előzetes döntéshozatali eljárásban előterjesztett kérdésre azt a választ adta, hogy az EUMSZ 63. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás [Fétv. 108. § (1) bekezdése], amelynek értelmében a mezőgazdasági földterületen korábban létesített olyan haszonélvezeti jogok, amelyek jogosultjai a földterületek tulajdonosának nem közeli hozzátartozói, a törvény erejénél fogva megszűnnek, és azokat az ingatlan-nyilvántartásból törölni kell. A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felperes az EUB döntését követően változatlanul azzal érvelt, hogy a haszonbérleti szerződése fennmaradása esetén az I. rendű alperes birtokba lépése és a termés betakarítása jogellenes volt.
- [14] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a perbeli jogvita az új Ptk. szabályai alapján bírálendő el. A felek közötti jogviszony 2014 szeptemberében az I. rendű alperes

birtokba lépésével és a termés betakarításával keletkezett.

- [15] Kifejtette, hogy az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélete köti a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró nemzeti bíróságokat. A lojalitás elvéből fakadóan az Alaptörvény E.) cikkére visszavezethetően az uniós jog és a belső jog konfliktusa a tagállami jog mellőzésével oldható fel. Az uniós joggal ellentétes tagállami jogszabály alkalmazásának kizárását legtöbbször a Simmenthal (II.) ügyre vezetik vissza. A nemzeti jog „félretétele” miatt a nemzeti bíróságnak nem kell megvárnia a nemzeti jog reakcióját az EUB döntésére. Az EUB ítélete érdemben azonban nem befolyásolja a perbeli jogvita elbírálását, mert amennyiben a felperes származékos haszonbérleti joga – az uniós jogba ütköző nemzeti jogi rendelkezés mellőzése következtében – nem szűnt meg a tulajdonos I. rendű alperes birtokba lépése és a kukorica betakarítása időpontjában, úgy az nem változtat az I. rendű alperest terhelő elszámolási kötelezettség fennállásán és tartalmán.
- [16] A Fétv. 108. § (1) bekezdése és az arra épülő 108. § (3) bekezdése mellőzése esetén az I. rendű alperes a perbeli ingatlanok jóhiszemű jogalap nélküli birtokosának minősül. Kártérítési felelőssége nem állapítható meg sem a birtokba lépése, sem a termés betakarítása módja kapcsán. A Fétv. 108. §-ában foglaltakra figyelemmel olyan jogszerű birtokosnak tekinthette magát, aki a termés elválasztására is jogosult. A terület birtokba vétele a nemzeti jog rendelkezései miatt nem tekinthető felróható magatartásnak. Az I. rendű alperes jogos birtokosnak tekinthette magát és a gazdálkodása szabadságának tudatában járhatott el. A terménynek a saját gazdálkodásához igazodó, silótakarmányként történő betakarítása nem minősül a rendes gazdálkodás követelményével össze nem férő olyan joggyakorlásnak, amely kártérítési igényt alapoz meg a felperes javára.
- [17] A másodfokú bíróság emellett értékelte, hogy a felek között nem volt vitatott, hogy amennyiben elszámolási kötelezettség terheli az I. rendű alperest, úgy e kötelezettségének a várható szemes kukorica alapul vételével köteles eleget tenni. Ha a betakarításnak az I. rendű alperes által választott módja jogellenes volna, a marasztalás összegét az sem befolyásolná.
- [18] Az EUB döntésének hiányában – amit az elsőfokú bíróság még nem értékelhetett – a felek közötti elszámolás alapja a Ptk. 5:50. § (2) bekezdése és annak utaló rendelkezése folytán a Ptk. 6:579–6:580. §-a. A Ptk. 5:50. § (2) bekezdése szakított a régi Ptk. előírásával. A jogosultság megszűnése folytán befektetésének (munkájának és költségének) hozadékatól eleső személy helyzete a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazásával megfelelően rendezhető.
- [19] Amennyiben az EUB döntése alapján a korábbi jogviszonyok változatlanul fennállnak, úgy kiesik a Ptk. 5:50. § (2) bekezdése szerinti elszámolási szabály alkalmazásának feltétele. Ez azonban az elszámolás módját nem érinti. A Ptk. 5:11. § (1)–(2)

bekezdésében foglaltakhoz képest a Ptk. 5:50. §-a szerinti rendelkezések annyiban speciálisak, hogy ha ki is esik az 5:50. § (2) bekezdése szerinti elszámolási szabály alkalmazására alapot adó feltétel, attól függetlenül a Ptk. 5:50. § (3) bekezdése szerinti, az I. rendű alperes tulajdonszerzésére vonatkozó szabály alkalmazandó marad a felek jogviszonyára.

- [20] Az I. rendű alperes jóhiszeműen került birtokba, a termény betakarításáig nem vált rosszhiszemű birokossá, és a földeket tőle a felperes nem követelte vissza bíróság vagy jegyző előtt. E rendelkezés specialistása folytán a Ptk. 5:11. § (1) és (2) bekezdése nem alkalmazható a felek közötti elszámolásra. Az I. rendű alperes jóhiszeműsége folytán az elválással a terményen tulajdonjogot szerzett, így vele szemben nem értelmezhető a meglévő haszon kiadására vonatkozó kötelezettség [Ptk. 5:11. § (1) bekezdés]. Közömbös, hogy azt elfogyasztotta-e [Ptk. 5:11. § (2) bekezdés], és az elválasztás (elválás) igazolt ténye folytán fel sem vetődik a beszedni elmulasztott termény kérdése [Ptk. 5:11. § (2) bekezdés]. A terményen elválással tulajdont szerző jóhiszemű birtokos elszámolási kötelezettsége a Ptk. 5:12. § (4) bekezdése utaló rendelkezése szerint vagy - egyéb rendelkezés hiányában - közvetlenül a jogalap nélküli birtoklás szabályai szerint (Ptk. 6:579- 580. §) alakul. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ezzel a kiegészítéssel és helyesbitéssel az elsőfokú bíróság által alkalmazott elszámolási mód irányadó az EUB döntésének figyelembe vétele mellett is.
- [21] Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a felek közötti elszámolásra irányadó jogszabályi rendelkezés kettős felső korlátot tartalmaz. A korábbi jogosult legfeljebb a termés értéke erejéig kérhet megtérítést. A tulajdonostól a gyümölcs a haszonbérló költségeit és munkájának értékét meghaladóan nem vonható el. Jelentősséggel bírt, hogy a felperes oldalán milyen tényleges költségek merültek fel, mivel az ezt meghaladó gazdagodásra nem tarthat igényt, annak elvonására őt a jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem jogosítják. A ráfordításnál nagyobb vagyoni előny esetén a gazdagodást a felperes csak a felmerült költségei erejéig követelheti, mert ennyiben jutott az ő rovására vagyoni előnyhöz az I. rendű alperes. A felperes keresetét elszámolási igényként kellett elbírálni. Aránypárt kellett felállítani, hogy a megtermelt szemes kukorica (mint haszon, gyümölcs) milyen mértékben alapul a korábbi és milyen mértékben az új jogosult munkáján és költségein.
- [22] Az elsőfokú bíróság a kiegészítést követően helyesen értékelte a kirendelt igazságügyi szakértő véleményét aggálytalan szakértői véleménynek. Az okiratok hiánya miatt a költségek pontos mértéke meghatározása terén fennálló bizonytalansági tényezőt azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes terhére kellett értékelni, amely a magánszakértő által megjelölt és az igazságügyi szakértő által visszaigazolt plusz-mínusz 10%-os érték. Ez ahhoz vezet, hogy az igazságügyi szakértő által meghatározott 36.977.583

forint termelési költségnek csupán a biztosan felmerülő része (90%), azaz 33.279.824 forint megtérítésére köteles az I. rendű alperes.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [23] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az I. rendű alperest elsődlegesen kártérítés, másodlagosan megtérítés jogcímén 61.089.576 forint és 2014. október 29-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kötelező határozat hozatalát kérte.
- [24] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen mellőzte a jogvita elbírálása során a régi Ptk. 125. § (2) bekezdését és 339. § (1) bekezdését. Tévedett továbbá, amikor a Ptk. 5:50. § (2) bekezdésének olyan értelmezést tulajdonított, miszerint a termés létrejöttében munkát nem végző alperest bármekkora rész megillette a termés értékéből.
- [25] A másodfokú bíróság által alkalmazni rendelt aránypár semmilyen jogszabályi alappal nem bír, így nem vezethet ahhoz, hogy a termés értékének egy része annak ellenére az alperest illesse, hogy ő semmilyen munkát nem végzett a létrejötté érdekében. A felperest a jogviszony során kifejtett munka alapján illette meg a teljes termés, azt elvonni tőle nem lehet. A kockázatok és hasznok olyan jellegű elválasztása, amely a másodfokú bíróság értelmezéséből következik - miszerint a termés elvesztéséből származó kockázatot kizárólag az viseli, aki a földet műveli, de annak esetleges haszna valaki mást illet, aki munkát nem végzett - Magyarország alkotmányos rendjével sincs összhangban, és a Ptk. 1:2. § szerinti alapelvbe ütközik. Az Alaptörvény XIII. cikke szerint mindenkinek joga van a tulajdonhoz. Azt elvonni csak a törvény kifejezett rendelkezésével lehet teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett. A tulajdonjog alkotmányos szabályai vonatkoznak a felperes várományára, amely a termés beéréséhez kapcsolódott a természet törvényeinek megfelelő időpontban.
- [26] Tévedett a másodfokú bíróság, amikor az EUB hivatkozott ítélete ellenére alkalmazta a Fétv. 108. §-át. E jogszabályi rendelkezésre semmilyen jogot nem lehet alapítani, így nem alapítható rá az sem, hogy az I. rendű alperest bármekkora rész is megillessen a termés értékéből. A Fétv. 108. §-a nem illeszkedett a természet törvényeihez azáltal, hogy a haszonélvezeti jog és a haszonbérlet megszűnésére rendelt napok a vegetációs időszakra estek. Ez a körülmény azonban nem jogosította fel az I. rendű alperest arra, hogy a termést önhatalmúlag elválassza és beszedje, tűrési kötelezettség terhelte a felperes ez irányú cselekménye iránt. Az a jogszabály, amelyre hivatkozva az I. rendű alperes cselekedett, alkalmazhatatlanná vált. Ilyen körülmények között közömbös, hogy mi volt az I. rendű alperes tudattartalma, jóhiszemű volt-e a termés elválasztásakor és elszállításakor. Ha a jogszabály alapján önhatalommal élt, viselnie kell annak következményeit is, hogy a

jogszabály alkalmazhatósága megszűnt.

- [27] Az I. rendű alperes nem terjesztett elő felülvizsgálati ellenkérelmet.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [28] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A felperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó jogsértést abban határozta meg, hogy a meg nem szűnt haszonbérleti szerződése alapján joga volt a perbeli földek használatára és hasznainak szedésére, az általa megtermelt hasznot ennek ellenére a másodfokú bíróság nem ítélte meg a részére, csak a költségei megfizetésére kötelezte az I. rendű alperest [rég Pp. 272. § (2) bekezdés]. A Kúria a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján eljárva a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül.
- [29] A Kúria abban egyetértett a másodfokú bírósággal, hogy a perbeli jogviszonyt és az annak alapján érvényesíthető igényeket a Fétv. 108. § (1) bekezdésének mellőzésével kellett megítélni. A magyar jognak ez a szabályozása ellentétes az EUMSZ 63. cikkének (1) bekezdésével, amely általánosan tiltja a tagállamok közötti tőkemozgásra vonatkozó korlátozást (2018. március 6-i „SERGO” és Günther ítéletek, C-52/16. és C-113/16. számú egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2018:157). A közösségi jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – anélkül, eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes, akár azt követő rendelkezéseinek alkalmazásától, hogy kezdeményeznie kellene vagy meg kellene várnia, hogy a nemzeti jogszabályt előzetesen, jogalkotási vagy bármely más alkotmányos eljárás útján megsemmisítsék (1978. március 9-i Simmenthal ítélet, C-106/77., ECLI:EU:C:1978:49).
- [30] A felek közötti jogvita elbírálásakor abból kellett kiindulni, hogy a régi Ptk. 157. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperes tulajdonában álló perbeli földek haszonélvezője jogosult volt a földeket birtokolni, használni és hasznait szedni. A felperesnek tőle származtatott, a régi Ptk. 452. § (1) bekezdése szerinti haszonbérleti szerződésen alapuló joga volt a perbeli időszakban a földek használatára és hasznainak szedésére. A Ptk. 5:50. § (2) bekezdésében foglaltak a jelen esetre nem alkalmazhatók, mert a felperesnek az előbbiekben hivatkozottak miatt nem szűnt meg az a joga, amely őt a földeken megtermelt termények tulajdonba vételére jogosította. A peres felek között kárkötelmi jogviszony pedig azért nem jött létre, mert az I. rendű alperesnek a Fétv. 108. § (1) bekezdésére tekintettel tanúsított magatartása nem volt felróható. A felperes keresetében nem a földek kiadását igényelte, így a jogvitát nem is a jogalap nélküli birtoklás szabályai szerint

kellett eldönteni. A perben érvényesített jog nem a jogalap nélküli birtokost megillető jog volt, emiatt a Ptk. 5:12. § (4) bekezdésének alkalmazása szóba sem jöhetett. A felperes az általa előadott ténybeli alapon az I. rendű alperessel szemben jogalap nélküli gazdagodás jogcímén [Ptk. 6:579-6:580. §] támaszthatott követelést.

- [31] Az I. rendű alperesnek semmilyen joga nem volt arra, hogy a haszonbérelt földek termését elválassza és felhasználja. A földek hasznát a haszonbérlő felperesnek állt jogában beszedni. Azzal, hogy a felperes által megművelt földek termését betakarította, az I. rendű alperes a felperes rovására jogalap nélkül vagyoni előnyhöz jutott. A gazdagodás az I. rendű alperesnél természetben ment végbe, de a termés felhasználása miatt a visszatérítési kötelezettsége átalakult a gazdagodás értékének megfizetésére vonatkozó kötelezettséggé. Az I. rendű alperes gazdagodása tehát nem a felperes ráfordításaiban, hanem a haszonbérleti szerződés lényegét adó előny elvonásában, a hasznok felperes helyett történt, jogalap nélküli beszedésében és felhasználásában áll. A fellebbezési eljárásban a felek által nem volt vitatott, hogy a bíróság a haszonbérelt földeken megtermelhető szemes kukorica értékét megalapozottan vette alapul a gazdagodás értékének megállapításához. A Kúria ezért a perben beszerzett igazságügyi szakvélemény alapján a szemes kukorica betakarításkori értékét 68.008.216 forintban állapította meg és az I. rendű alperes pénzfizetési kötelezettségét a felperes keresetében követelt összegre felemelte.
- [32] A jogerős ítéletet a felülvizsgálattal érintett részében a Kúria mindezekre tekintettel a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján - a perköltségre is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva az I. rendű alperest a kereset teljesítésére kötelezte. A késedelmi kamatfizetési kötelezettség mértékét a Ptk. 6:48. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően pontosította.
- [33] A döntés az első- és másodfokú perköltségre is kihatással volt. A felperes a keresetét az elsőfokú eljárás során leszállította, ezért pernyertességének arányát 74%-ban kellett megállapítani. A régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperes a felperes által megfizetett kereseti és fellebbezési illetékekre, valamint az általa előlegezett szakértői költségre és a jogi képviselétével felmerült ügyvédi munkadíjra is figyelemmel 5.666.687 forint első- és másodfokú perköltséget köteles a felperes javára megfizetni. A feleket képviselő ügyvédek munkadíját a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a), b) pontja, (4), (5), (6) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján a kifejtett tevékenység munka- és időigényéhez igazodó mérsékelt összegben állapította meg. Az elsőfokú eljárásban a felperes javára 1.290.000 forint, az alperes javára 525.000 forint

ügyvédi munkadíjat vett figyelembe a perköltség számításánál. A megismételt eljárásban az ügyvédi munkadíj ennek 50%-a. A másodfokú eljárásban a felperes javára megállapított ügyvédi munkadíj összeg 469.900 forint, valamint 381.000 forint.

Záró rész

- [34] A felperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért a Kúria a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperest a felperes javára az IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése szerint megállapított 500.000 forint mérsékelt összegű ügyvédi munkadíj és a 2.780.975 forint felülvizsgálati eljárási illetékből álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [35] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.
- [36] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2020. március 9.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró, Dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró